

Povodně

Poloha v údolí řeky Odry kromě mnohých výhod, jako je vodní cesta sloužící k dopravě zboží, bohatství ryb a přístupu k vodě, s sebou neslo a nese nebezpečí, že dříve či později dojde k neodvratitelné povodni. Obyvatelé Údolí Odry již před mnoha věky věděli, že se řeka čas od času prudce zvedne a pak s sebou bere majetek, někde celé budovy, a dokonce i lidské životy. Avšak výhody plynoucí z blízkosti řeky vždy převažovaly nad možným nebezpečím.

První polská zmínka o povodni pochází z roku 988. Jan Długosz uvádí ve svém díle popisy: „Stávaly se toho času početné a dlouhotrvající výlevy, po kterých přicházelo léto velmi horké a pro mnoho rostlin škodlivé“. A dále u data 1118: „Ty neustálé lijáky a povodně učinily nejen v Polsku, ale i v okolních zemích, velké škody, když došlo k zatopení téměř celé země a tím i k zabránění setí a sklizni. Krátce potom pak přišly lijáky a přívalové deště a z řek se prudce vylily vody takovým způsobem, že se někteří začali obávat opětovné potopy.“

Hlavní příčinou vzniku povodní na Odře jsou silné deště a jarní tání sněhu. Již od středověku sporadicky byly stavěny hráze ze zeminy, které měly chránit obzvláště ohrožená místa, ale systémová protipovodňová ochrana byla poprvé ve Slezsku projektována během přestavby koryta Odry v XIX. století. Současně však koryto řeky bylo značně zkráceno a narovnáno, navíc došlo k vykácení mnoha lesů a byla provedena rozsáhlá meliorace podmáčených terénů. Tímto způsobem došlo ke značnému poklesu lokální retence čili lokálního zadržování vody v terénu, a vzrostla rychlost jejího průtoku cestou k moři. V důsledku toho bylo vylití vody a následné povodně ještě prudší a začalo také dosahovat maximálních úrovní do té doby zde nevidaných.

K povodním s nejvyšším stavem vody došlo v roce 1880, či v roce 1903, kdy byl zaznamenán nejvyšší stav hladiny na vodoměrech na řece Odře – 818 cm. Povodeň na jaře 1939 roku se rovněž na dlouho zapsala do paměti všech obyvatel Údolí Odry. Ale zcela nejvyšší dosud zaznamenanou úroveň hladiny dosáhly vody Odry v roce 1997, kdy byla 10. července v Kožle zaznamenána hladina ve výši 947 cm. Bezprostřední příčinou povodně byly dlouho trvající deště způsobené srážkou dvou velkých front vzduchu – polárně mořské fronty s horkým a velmi vlhkým vzduchem přicházejícím od obratníku. Katastrofa z roku 1997 byla nazvána „Tisíciletou povodní“. Na území Polska při ní zemřelo 56 osob a způsobené škody byly odhadnuty na cca 3,5 mld USD. Na našem území tato katastrofa postihla okolo 2 100 rodin a ztráty byly vyčísleny na 23 mil PLN.